

УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМ ДЕФІЦИТОМ УКРАЇНИ

Семенчук І. В., студент

Науковий керівник: Пінчук С. С., к. е. н., доцент

Державний університет інфраструктури та технологій

Бюджетний дефіцит – це незбалансованість бюджету, недостатність доходів для покриття необхідних видатків, а отже і нестача бюджетних коштів для забезпечення виконання державою своїх функцій. Цей показник слід розглядати як певний індикатор негативних явищ в економіці, що виникає внаслідок спаду виробництва, несвоєчасного проведення структурних реформ або технічного переоснащення в економіці, інших об’єктивних та суб’єктивних факторів, що впливають на формування основних напрямів економічної та соціальної політики держави. Бюджетний дефіцит зумовлює зростання інфляції та державного боргу [1].

Проаналізуємо основні показники виконання державного бюджету України у 2014-2018 роках (рисунок 1).

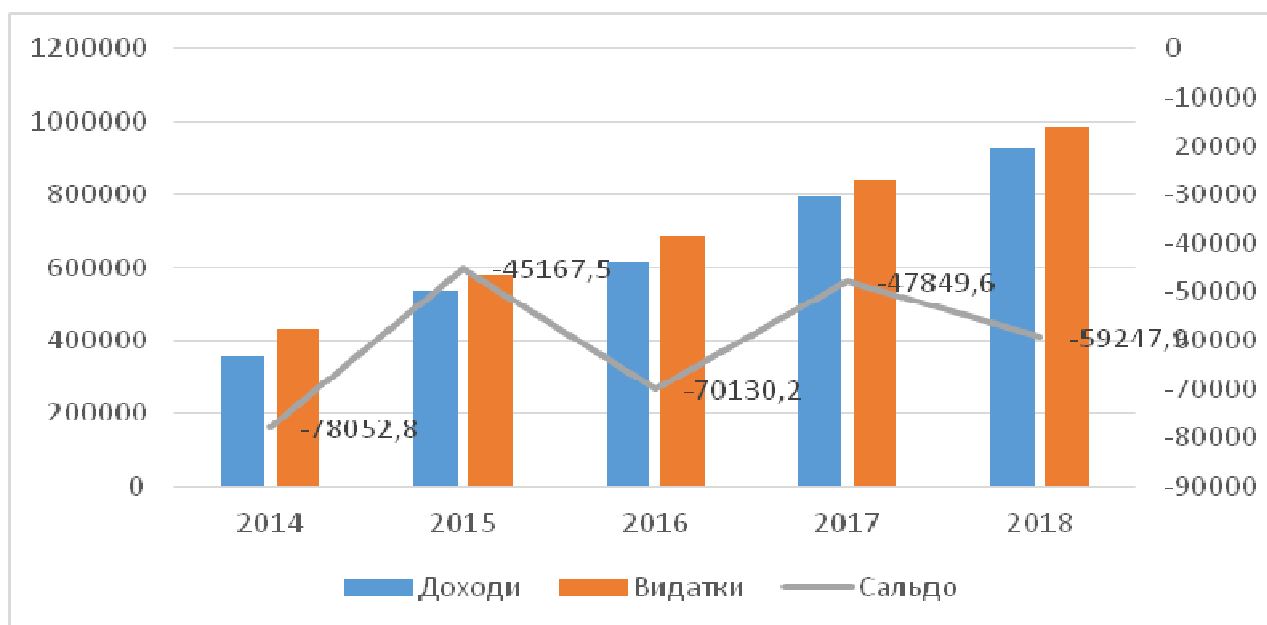

Рисунок 1 - Основні показники виконання державного бюджету України за 2014-2018 роки

Протягом всього аналізованого періоду видатки державного бюджету України перевищують його доходи: у 2014 році дефіцит Державного бюджету склав 78 052,8 млн. грн., що було найвищим значенням впродовж останніх років. Причинами такого стану у 2014 році було емісійне фінансування дефіциту НАК «Нафтогаз», активна емісія гривні для потреб бюджету, а також спрямування великої

частини коштів на АТО, що потребувало значну частку бюджетного ресурсу. Крім того у 2014 році було випущено облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на суму більше, ніж затверджено законодавством у межах внутрішніх запозичень. В 2015 році маємо покращення ситуації і скорочення бюджетного дефіциту до 45167,5 млн. грн., однак в 2016 – 2018 роках ми бачимо повторення ситуації попередніх років щодо зростання бюджетного дефіциту.

Традиційними джерелами фінансування бюджетного дефіциту визнаються: (1) державні внутрішні та зовнішні позики; (2) внутрішні та зовнішні позики органів місцевого самоврядування з дотриманням умов, визначених Бюджетним кодексом України.

Зупинимось на основних джерелах фінансування дефіциту державного бюджету у 2018 році: найбільш вагомим джерелом було зовнішнє фінансування яке склало 44,7 млрд грн., за рахунок облігацій внутрішньої позики було профінансовано 7,5 млрд грн. Це обумовлено тим, що сума валового залучення коштів від розміщення ОВДП (174,2 млрд грн) лише трохи перевищувала обсяги погашення урядом внутрішніх боргових зобов'язань (166,9 млрд грн). Фінансування за рахунок зміни залишків бюджетних коштів за рік становило 7,1 млрд грн. До позитивними змін у складі фінансування дефіциту державного бюджету в 2018 році слід віднести закінчення практики «придбання цінних паперів» Урядом і Фондом гарантування вкладів. Фінансування бюджету держави за рахунок «придбання цінних паперів» було рівним нулю у 2018 році, при тому, що у 2014 році від'ємне сальдо було 123,3 млрд грн, у 2015 році – 75,0 млрд грн, у 2016 році – 129,2 млрд грн, а у 2017 році – 70,7 млрд грн. [2].

Дефіцит бюджету як економічне явище притаманно не тільки слаборозвиненим, а й країнам які мають високий економічний рівень розвитку. Проте потрібно вміти ефективно управляти дефіцитом, остільки помилкові і необґрунтовані дії можуть спричинити тяжкі соціально-економічні проблеми. Збільшення рівня дефіциту державного бюджету стимулює збільшення суми боргу держави, що в подальшому може викликати дефолт.

Для України виконання бюджету на бездефіцитній основі сьогодні неможливе через низку причин, основною серед яких є брак фінансових ресурсів для реалізації державної соціально-економічної політики.

Для підвищення ефективності управління бюджетним дефіцитом України провідні науковці рекомендують:

- раціоналізувати видаткову частину бюджету України;
- збільшити зовнішні і внутрішні інвестиції в такі сфери як сільське господарство, важка промисловість, інформаційні технології та туризм. Розвиток даних галузей у нашій країні можуть стати додатковим джерелом доходів державного бюджету;
- посилити контроль за дотриманням податкового законодавства та ухиляння від нього, а також рухом бюджетних коштів тощо.

Для вагомих результатів в сфері збалансування бюджетного дефіциту необхідно проведення відкритої та зрозумілої соціально-економічної політики та повної реалізації економічних реформ в країні, що і приведе до оптимізації економіки держави.

Література.

1. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 06.11.2019).
2. Бюджетна політика. *Міністерства фінансів України*: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 10.11.2019).

ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сопельник Н. М., студент

Науковий керівник: Дмитрієва О. І., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасні умови господарювання, зумовлені ринковими перетвореннями, вимагають використання відповідних ефективних моделей управління підприємствами та розробки адекватних концепцій.

Необхідність формування нових концепцій управління обумовлена насамперед особливостями функціонування господарюючих суб'єктів, до яких можна віднести, по-перше, підвищення турбулентності середовища функціонування, по-друге, посилення конкуренції та дефіцит фінансових ресурсів. Крім того, функціонування підприємств постійно супроводжується виникненням і розвитком кризових ситуацій.

Сучасні виробничо-економічні системи перебувають у стані